

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

DEFINITIEF RAPPORT VAN BEVINDINGEN

KWALITEITSONDERZOEK BIJ

DE DANIEL DE BROUWERSCHOOL SO/VSO

CLUSTER 3

Plaats: Wilp
BRIN-nummer: 02GM
Onderzoek uitgevoerd op: 8 juni 2010
Conceptrapport verzonden op 22 juni 2010
Rapport vastgesteld te Zwolle op 15 juli 2010

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 8 juni 2010 een onderzoek uitgevoerd op de Daniël De Brouwerschool voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs aan zeer moeilijk lerende en meervoudig gehandicapte kinderen, om na te gaan of er sprake is van tekortkomingen in de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving.

Aanleiding

Tijdens het kwaliteitsonderzoek dat de inspectie uitvoerde op 11 en 13 april 2006 is geconstateerd dat het onderwijs op de Daniël de Brouwerschool van voldoende kwaliteit was. Dit is gerapporteerd aan het bevoegd gezag met een rapport van bevindingen dat is vastgesteld op 29 mei 2006. Tijdens het bestuursgesprek op 5 februari 2008 heeft de school een basisarrangement gekregen. In het kader van de vierjarencyclus wordt nu een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. Ook probeert de inspectie tijdens dit onderzoek het nieuwe waarderingskader uit.

Onderzoeksopzet

Deze rapportage is gebaseerd op:

Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.

Analyse van documenten die de school aan de inspectie heeft toegestuurd en die zicht bieden op de ontwikkelingen van de school.

Onderzoek op locatie waarbij:

- schooldocumenten, waaronder handelingsplannen, zijn bestudeerd en beoordeeld;
- gesprekken zijn gevoerd met de directie, de teamleden en de commissie voor de begeleiding;
- de onderwijspraktijk is geobserveerd in 12 van de 17 groepen.

Aan het eind van de dag heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek teruggekoppeld aan de directie en het bevoegd gezag.

Uit het waarderingskader zijn de kern- en normindicatoren onderzocht, aangevuld met de indicatoren over de systematische kwaliteitszorg en de voorwaarden kwaliteitszorg omdat de kwaliteitszorg de vorige keer niet beoordeeld is en de kwaliteitszorg op een groot aantal indicatoren onvoldoende is.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek gebaseerd op het Toezichtkader speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs 2005. In het jaarwerkplan verantwoordt de inspectie welke wettelijke aspecten zijn onderzocht. Deze documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek op het gebied van de onderwijskwaliteit en de wettelijke voorschriften. Daarop volgt een beschouwing met een toelichting op tekortkomingen en waar mogelijk in samenhang een beschrijving van de schoolontwikkeling. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2. BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader (voortgezet) speciaal onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is. De inspectie heeft daarnaast onderzocht of wordt voldaan aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

Cyclisch proces kwaliteitszorg

	1	2	3	4
1.1 De school heeft inzicht in de verschillen in onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			•	
1.2 De school hanteert een onderwijsconcept dat aansluit bij haar leerlingenpopulatie.			•	
1.3 De school evalueert jaarlijks systematisch de kwaliteit van haar opbrengsten.		•		
1.4 De school evalueert regelmatig het leren en onderwijzen.		•		
1.5 De school evalueert regelmatig de leerlingenzorg.		•		
1.6 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			•	
1.7 De school borgt de kwaliteit van het leren en onderwijzen en de leerlingenzorg.		•		
1.8 De school rapporteert aan belanghebbenden inzichtelijk over de gerealiseerde kwaliteit van haar onderwijs.		•		

Voorwaarden kwaliteitszorg

	1	2	3	4
2.1 De schoolleiding stuurt de kwaliteitszorg aan.			•	
2.2 De kwaliteitszorg is verbonden met de visie op leren en onderwijzen en de leerlingenzorg zoals geformuleerd in het schoolplan.			•	
2.3 De schoolleiding zorgt voor een professionele schoolcultuur.			•	
2.4 Bij de zorg voor kwaliteit zijn personeel, directie, leerlingen, ouders/verzorgers en bestuur betrokken.			•	

Systeem van leerlingenzorg

	1	2	3	4
3.1 De commissie voor de begeleiding bepaalt de onderwijsrelevante beginsituatie van de leerlingen.			•	
3.3 De school stelt een handelingsplan vast in overeenstemming met de ouders.			•	
3.5 De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en			•	

Systeem van leerlingenzorg

procedures voor het volgen van de vorderingen en ontwikkeling van de leerlingen.

3.8 De commissie voor de begeleiding evalueert de uitvoering van het handelingsplan.

•

Functionaliteit handelingsplanning

1 2 3 4

4.1 De leerinhouden komen overeen met de afspraken in de documenten voor handelingsplanning.

•

Leerstofaanbod

1 2 3 4

5.1 De school hanteert een leerstofaanbod voor de schoolse vakken.

•

5.4 Het leerstofaanbod sluit aan op het uitstroomperspectief van de leerlingen.

•

5.5 Het leerstofaanbod maakt het mogelijk gericht in te spelen op verschillen tussen leerlingen.

•

Onderwijstijd

1 2 3 4

6.3 De teamleden maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.

•

6.4 De school stemt de hoeveelheid tijd af op de onderwijsbehoeften van (individuele) leerlingen.

•

(Ortho)pedagogisch handelen

1 2 3 4

7.2 De teamleden gaan op een respectvolle wijze met de leerlingen om.

•

7.4 De teamleden handhaven de gedragsregels.

•

7.6 De teamleden stemmen hun (ortho)pedagogisch handelen af op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.

•

(Ortho)didactisch handelen

1 2 3 4

8.2 De leraren leggen duidelijk uit.

•

8.4 De leraren stimuleren de leerlingen tot denken.

•

8.5 De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.

•

8.7 De leraren stemmen de instructie en verwerking af op de onderwijsbehoeften van de leerling.

•

Actieve en zelfstandige rol leerlingen

1 2 3 4

9.1 De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.

•

9.3 De leerlingen hebben verantwoordelijkheid voor de organisatie van hun leerproces, die past bij hun ontwikkelingsniveau.

•

Schoolklimaat

	1	2	3	4
10.1 De school heeft inzicht in de beleving van de sociale veiligheid door leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op school voordoen.			●	
10.2 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.			●	
10.3 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op afhandeling van incidenten in en om de school.			●	
10.4 De leerlingen en de teamleden voelen zich aantoonbaar veilig op school.			●	
10.5 De ouders ervaren de school als veilig voor hun kind(eren).			●	
10.6 De ouders tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			●	

Opbrengsten

	1	2	3	4	5
1.4 De resultaten van de leerlingen aan het einde van de schoolperiode liggen tenminste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingen mag worden verwacht.					●

Wet- en regelgeving

	ja	nee
De school heeft de vastgestelde schoolgids aan de inspectie toegestuurd (WEC, artikel 27).	●	
De school heeft het vastgestelde schoolplan aan de inspectie toegestuurd (WEC, artikel 27).	●	
De onderwijstijd voldoet aan de wettelijke voorschriften (WEC, artikel 11).		●

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De inspectie beoordeelt de kwaliteit van het onderwijs op de Daniël de Brouwerschool voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs aan zeer moeilijk lerende en meervoudig gehandicapte kinderen als voldoende. Het systeem van leerlingenzorg is bepalend voor het oordeel van de inspectie. Drie van de vier normindicatoren van dit kwaliteitsaspect zijn als voldoende beoordeeld. Uit de documenten en de gesprekken over de systematische kwaliteitszorg blijkt dat dit systeem in ontwikkeling is. Het onderwijsleerproces is overwegend van voldoende kwaliteit. Dit geldt ook voor het schoolklimaat. Sinds 2006 heeft de school haar kwaliteitsniveau grotendeels weten te behouden. Zij heeft het (nog) onvoldoende verder ontwikkeld in de richting van systematische kwaliteitszorg en het zichtbaar maken van opbrengsten. Reden voor de inspectie om in de oordelen kritischer te zijn dan in 2006. De inspectie heeft bij dit onderzoek geen tekortkomingen vastgesteld in de naleving van door de wet gestelde deugdelijkheidseisen.

Toelichting

Kwaliteitszorg en de voorwaarden

De voorwaarden voor de kwaliteitszorg zijn voldoende. Het cyclisch proces van kwaliteitszorg is op het merendeel van de indicatoren met een onvoldoende beoordeeld. De school heeft echter wel de eerste stappen gezet op het terrein van de kwaliteitszorg.

Het voornemen van de directie om in het schooljaar 2007-2008 een keuze voor een kwaliteitszorginstrument te maken is niet uitgevoerd. De school heeft een audit aangevraagd bij de WEC-raad en gaat tevens in het najaar een risico-inventarisatie en evaluatie (RIE) en een medewerkerstevredenheidsonderzoek afnemen. Er heeft vorig schooljaar een ouderenquête plaatsgevonden en de school heeft de ouders geïnformeerd over de uitkomsten hiervan. Een peiling onder leerlingen heeft niet plaatsgevonden. De directie overweegt de instelling van een leerlingenraad.

Diverse documenten, waaronder het schoolplan, en de gesprekken maken duidelijk hoe de school de systematische kwaliteitszorg heeft ingericht en op welke wijze de school aan verbeteringen werkt. Hieruit blijkt ook dat de school voldoende zicht heeft op haar leerlingenpopulatie, een bij deze populatie passende visie is ook terug te vinden in het schoolconcept.

De Daniël de Brouwerschool evalueert niet systematisch de kwaliteit van haar opbrengsten, van onderwijs en leren en van de leerlingenzorg. Om de opbrengsten te kunnen evalueren moet de school het ontwikkelings- en uitstroomperspectief van de leerlingen beter in beeld brengen. De school werkt weliswaar met jaarplannen om haar kwaliteit te verbeteren, maar evalueert deze niet.

De wijze waarop de school de ouders in schoolgids en nieuwsbrieven informeert over de kwaliteit van het onderwijs en over in-, door- en uitstroom is onvoldoende. Daartoe moet de school ook de resultaten van het onderwijs vermelden.

Systeem van leerlingenzorg, functionaliteit van de handelingsplanning en opbrengsten

De inspectie heeft alleen de normindicatoren beoordeeld en komt tot de conclusie dat drie van deze indicatoren voldoende bijdragen aan de kwaliteit en één nog niet.

De indicator die de inspectie als onvoldoende beoordeelt, betreft de evaluatie van de handelingsplannen. De belangrijkste oorzaak hiervoor is dat de analyse ontbreekt: welke belemmerende of bevorderende factoren heeft de Commissie voor de Begeleiding (CvB) benoemd en mee laten wegen in de vervolgplanning?

Nu berust de verantwoordelijkheid bij het vaststellen of doelen wel of niet bereikt zijn voor een belangrijk deel bij de leraren en is in de meeste handelingsplannen niet zichtbaar welke oorzaken hierbij een rol spelen en welke maatregelen de CvB aan de resultaten verbindt. De overige drie indicatoren zijn voldoende waarbij de inspectie de uitgebreidheid als aandachtspunt heeft benoemd. Teveel tekst kan de focus op de onderwijsrelevantie belemmeren.

Er is voor iedere leerling een handelingsplan dat door de ouders is ondertekend. De doelen die de school met de documenten voor handelingsplanning nastreeft zijn divers. De school ziet het handelingsplan vooral als document voor de ouders. De functionaliteit voor de leraar kan daardoor in het gedrang komen. Het formuleren van concrete, meetbare doelen blijkt een zware opgave.

De school volgt de ontwikkeling van de leerlingen aan de hand van de leerlijnen waarbij de leraren aangeven dat het leerlingvolgsysteem inmiddels enigszins verouderd is. Voor het vso werkt de school sinds kort met portfolio's. Deze moet de school nog verder ontwikkelen. Het team heeft een aanzet gegeven voor het formuleren van het uitstroomperspectief. De worsteling hiermee is zichtbaar in de plannen die de inspectie heeft ingezien. De school denkt nog teveel in korte termijnen. Een uitstroom- of ontwikkelingsperspectief richt zich op de lange termijn. De korte termijn doelen moeten zijn terug te vinden in het handelingsplan met een geldigheidsduur van maximaal één jaar. In welke richting (uitstroom) denkt de school voor een leerling bij het verlaten van de school?

Hoewel de school de handelingsplannen in eerste instantie voor de ouders schrijft, zijn de handelingsplannen in combinatie met de leerlijnen voldoende sturend voor het onderwijsleerproces, hoewel voor het vso nog niet alle leerlijnen zijn ingevoerd.

De resultaten van de leerlingen kan de inspectie niet beoordelen. Daarvoor zijn nog geen criteria beschikbaar. Bovendien kan dit pas na het doorlopen van een aantal cycli met 'smart' geformuleerde doelstellingen en een nauwkeurige registratie van het al dan niet behalen van die doelstellingen.

Onderwijspraktijk en schoolklimaat

Het merendeel van de indicatoren behorend bij de onderwijspraktijk is voldoende. Ook het schoolklimaat is voldoende. De inspectie constateert dat leraren een positief pedagogisch klimaat creëren, waarin leerlingen zich gerespecteerd voelen en waarin de leraren rekening met hen houden.

De inspectie geeft bij de onvoldoende indicatoren bij onderwijstijd, leerstofaanbod en (ortho)didactisch handelen de volgende toelichting. Uit de handelingsplannen en uit de bijgewoonde lessen is niet af te leiden dat de school de leertijd systematisch afstemt op de verschillende onderwijsbehoeften van de leerlingen. De scheidslijn tussen verzorging en onderwijs is niet duidelijk. Het gaat daarbij niet alleen om het lesprogramma in de groep maar ook om een bewuste variatie in leertijd bij de individuele leerling.

De school werkt met uitstroomprofielen in een A- en een B-stroom vanaf de bovenbouw van de so-afdeling. Vanaf het vso is er tevens een C-stroom en een G-stroom. Alle leerlingen blijven tot hun 13^e jaar in het so. De leerlingen die cognitief tot meer in staat zijn komen in de B-stroom en de leerlingen van de A-stroom zijn meer gebaat bij praktijkvakken. Voor alle leerlingen biedt de school alle praktijkvakken in de eerste twee jaar van het vso. De leerlijnen voor het vso zijn nog niet volledig in leerroutes uitgewerkt en het leerstofaanbod voor het vso is nog niet volledig uitgekristalliseerd. De mogelijkheid tot certificering vindt de school van belang en deze certificering kan het portfolio en de leerlijnontwikkeling verder ondersteunen.

Zowel het (ortho)pedagogisch als het (ortho)didactisch handelen van de leraren is van voldoende kwaliteit. De inspectie heeft onvoldoende waargenomen dat leerlingen waar mogelijk verantwoordelijk zijn voor hun eigen leerproces.

De veiligheid is toegenomen door de afspraak dat teamleden met hun eigen groepen naar buiten gaan. Desalniettemin voelen teamleden met name in het vso zich soms onveilig omdat ze in sommige situaties er alleen voor staan en hulp niet op voorhand geregeld is. Overigens kunnen de teamleden deze zorg goed kwijt bij de directie. De nazorg bij incidenten is goed volgens de teamleden met wie de inspectie heeft gesproken.

De school peilt bij de ouders een keer per vier jaar hun veiligheidsbeleving. Zij zijn overwegend positief over het schoolklimaat, zo blijkt uit de ouderenquête van juni 2009.

3. TOEZICHTARRANGEMENT

Geen belangrijke tekortkomingen in de onderwijskwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent aan de Daniël de Brouwerschool het **basisarrangement** toe. Dit betekent dat de inspectie op dit moment geen reden heeft om het toezicht te intensiveren. Het basistoezicht bestaat uit een jaarlijkse risicoanalyse en, eventueel, een onderzoek in het kader van een themaonderzoek.

Tekortkomingen in de naleving

Er is geen tekortkoming in de naleving van wettelijke voorschriften.